

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. vasario 27 d.
(OR. en)

6586/1/24
REV 1

Tarpinstitucinė byla:
2023/0323(COD)

COMPET 166
MI 169
IND 78
ECOFIN 179
FIN 156
CODEC 478
IA 47

PRANEŠIMAS

nuo:	Nuolatinių atstovų komiteto (COREPER I)
kam:	Tarybai
Dalykas:	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius – Politiniai debatai

Rengiantis 2024 m. kovo 7 d. Konkurencingumo tarybos posėdyje įvyksiantiems politiniams debatams, delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius.

Pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas

**Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl kovos su pavėluotu mokėjimu,
atliekamu pagal komercinius sandorius**

Politiniai debatai

1. Komisijos pasiūlymas

Pavėluotas sąskaitų faktūrų apmokėjimas daro poveikį visų sektorių įmonėms visose ES valstybėse narėse. Ypač neigiamą poveikį jis daro mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), nes jos priklauso nuo reguliarių ir nuspėjamų pinigų srautų ir turi mažiau galimybių užsitikrinti likvidumą nei didelės įmonės.

MVĮ, kurioms sumokama pavėluotai, turi padengti dėl to atsiradusį likvidumo trūkumą trumpalaikėmis paskolomis, taigi padidėja jų finansavimo išlaidos. Pavėluotų mokėjimų mažinimas yra itin svarbus elementas siekiant užtikrinti MVĮ labai reikalingą likvidumą, kad jos galėtų investuoti į inovacijas arba sumažinti vartotojams perkeliama sąnaudų dalį.

Todėl buvo priimta Pavėluotų mokėjimų direktyva¹, siekiant apsaugoti Europos įmones, ypač MVĮ, ir padidinti jų konkurencingumą. Vis dėlto šiuo metu 25 % bankrotų ES įvyksta dėl pavėluotų mokėjimų. Todėl 2023 m. rugsėjo 12 d. Komisija paskelbė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius. Tikslai – pašalinti direktyvos trūkumus siekiant padidinti visų susijusių subjektų mokėjimo drausmę ir apsaugoti įmones nuo neigiamo poveikio, kai vėluojama sumokėti pagal komercinius sandorius. Tai dalis platesnio pagalbos MVĮ priemonių rinkinio, į kurį taip pat įtraukta Direktyva dėl MVĮ taikomų mokesčių supaprastinimo ir Komisijos pranešimas apie priemones, kuriomis siekiama supaprastinti MVĮ taikomus procesus, pagerinti jų galimybę gauti finansavimą bei turėti kvalifikuotų darbuotojų ir remti MVĮ per visą jų verslo gyvavimo ciklą.

¹ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius (nauja redakcija) (OL L 48, 2011 2 23, p. 1–10).

Atliekant Komisijos siūlomą pavėluoto mokėjimo taisyklių peržiūrą, esama direktyva pakeičiama reglamentu, kuriuo nustatomi privalomi ilgiausi 30 dienų mokėjimo terminai visiems komerciniams sandoriams tarp įmonių arba tarp įmonių ir valdžios institucijų. Tai reikštų automatinį kompensacinių mokesčių ir delspinigių mokėjimą pavėluoto mokėjimo atveju, o šios naujos priemonės būtų papildytos patikima vykdymo užtikrinimo sistema. Be to, įmonėms būtų lengviau ginti savo teises, nes būtų sumažinta našta, kurią kelia veiksmingos teisių gynimo priemonės pasitelkiant tarpininkavimą, ir sudarytos palankesnės sąlygos jomis naudotis.

Remiantis Komisijos poveikio vertinimu, naujosiomis taisyklėmis siekiama pavėluotus mokėjimus sumažinti 35 %. Be to, būtų gerokai sutrumpintas laikas, kurį įmonės skiria vykdydamosi savo skolininkus, ir taip Europos įmonės sutaupyty 340 mln. žmogaus darbo valandų, o tai atitinka 8,7 mlrd. EUR. Tai turėtų ne tik duoti tiesioginę piniginę naudą, bet ir teisingiau perskirstyti likvidumą ekonomikoje, taip pat sumažinti MVI priklausomybę nuo išorės finansavimo. Tikslas – apsaugoti MVI, nes jos dažnai neturi derybinės galios ir būna priverstos sutikti su nesąžiningais mokėjimo terminais ir sąlygomis.

Komisijos siūloma peržiūros priemonė yra reglamentas. Iš tiesų, kaip nurodė Komisija, jis turi daug privalumų, be kita ko, suteikia galimybių tvarkytis su tarpvalstybiniu pavėluotų mokėjimų aspektu. Priėmus reglamentą, pagrindiniai aspektai, pavyzdžiui, ilgiausias mokėjimų ir patikrinimo procedūrų terminas, delspinigių norma ir fiksuoto dydžio kompensacijos suma, būtų vienodi visoje ES ir taikomi tiesiogiai. Tokiu būdu visose valstybėse narėse užtikrinamos vienodos sąlygos šių aspektų atžvilgiu.

Kartu valstybėms narėms būtų leidžiama dėl tam tikrų aspektų priimti griežtesnes nuostatas. Jos išsaugotų galimybę nacionalinės teisės aktais nustatyti trumpesnę mokėjimo laikotarpį. Priėmimo arba patikrinimo procedūra išimties tvarka gali būti numatyta nacionalinėje teisėje, tačiau tik tada, kai manoma, kad tai tikrai būtina dėl ypatingo prekių ar paslaugų pobūdžio. Ši procedūra turi būti aiškiai aprašyta sutartyje, taip pat negali viršyti 30 dienų. Be to, reglamente būtų nustatytos pareigos, susijusios su vykdymo užtikrinimo institucijomis, tarpininkavimo sistemomis, kredito valdymu, finansinio raštingumo ugdymu ir nesąžininga sutarčių sudarymo praktika bei jų nuostatomis, tačiau valstybės narės jas galėtų papildyti pagal savo nacionalinės teisės aktus.

Siūlomas reglamentas būtų taikomas mokėjimams, atliekamiems pagal komercinius sandorius – jie turi būti suprantami kaip įmonių tarpusavio sandoriai arba įmonių ir valdžios institucijų sandoriai, kai skolininkas yra valdžios institucija, pagal kuriuos už atlygį tiekiamos prekės arba teikiamos paslaugos. Ši apibrėžtis apima viešųjų darbų, statybos ir civilinės inžinerijos darbų planavimą ir vykdymą.

Reglamentas nebūtų taikomas mokėjimams pagal sandorius su vartotojais, kompensacijos už žalą mokėjimams ir mokėjimams, susijusiems su skolomis, kurioms taikomos nemokumo procedūros, įskaitant skolų restruktūrizavimo procedūras.

Naujuoju reglamentu valstybės narės būtų įpareigos paskirti nacionalines institucijas, atsakingas už reglamento vykdymo užtikrinimą, kurios turi bendradarbiauti su Komisija ir kitomis atitinkamomis nacionalinėmis vykdymo užtikrinimo institucijomis, ir jame būtų išvardyti įgaliojimai, kuriuos šios vykdymo užtikrinimo institucijos turi turėti.

2. Valstybių narių pozicija

Valstybės narės apskritai pritaria tam, kad būtų atsižvelgta į MVĮ interesus, ir iš esmės palaiko Komisijos argumentus. Daugelis valstybių narių mano, kad nustačius nuspėjamus mokėjimo terminus būtų pagerinta mokėjimo kultūra Europoje, geriau apibrėžta laisvė sudaryti sutartis, sukurta saugesnė verslo aplinka, didinami pinigų srautai, skatinamos investicijos ir taip sustiprintas ES įmonių, ypač MVĮ, konkurencingumas.

Tačiau daug valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų yra susirūpinę dėl Komisijos pasiūlymo, kiek tai susiję su reglamento kišimusi į laisvę sudaryti sutartis, tuo, kad nėra pertraukos pristatytoms prekėms ar suteiktoms paslaugoms patikrinti, ir galimomis kolizijomis su nacionaliniais įstatymais. Jie nurodė, kad individualios mokėjimo sąlygos yra svarbi verslo sutarčių dalis, o daugelis veikiančių verslo modelių yra grindžiami ilgais mokėjimo terminais. Jų nuomone, apribojus laisvę sudaryti sutartis įmonės būtų skatinamos perkelti sutartinius santykius į ES nepriklausančias šalis.

Todėl didžioji dauguma valstybių narių prieštarauja siūlomam ilgiausiam 30 dienų mokėjimo laikotarpiui – jį jos iš esmės laiko neproporcingu teisės aktų leidėjo įsikišimu. Atsižvelgiant į tai, kad dabartinė direktyva jau padarė poveikį laisvei sudaryti sutartis ir kad šis laisvės sudaryti sutartis apribojimas yra pateisinamas bendrojo intereso gynimu, t. y. įmonių ekonomine būkle, taigi ir ES ekonomine būkle, jos ragina nustatyti lankstesnes taisykles ir suteikti verslo partneriams galimybę derėtis dėl savo pačių mokėjimo terminų, visų pirma tarp tokio paties dydžio įmonių. Dėl ilgesnių mokėjimo laikotarpių būtų galima susitarti tarpusavyje ir jie nebūtinais rodytų nevienodą derybinę galią. Nustačius griežtą viršutinę mokėjimo laikotarpių ribą, tos pačios taisyklės būtų taikomos skirtingoms verslo situacijoms.

Su tuo glaudžiai susijusios yra ir valstybių narių abejonės dėl teisinės priemonės pasirinkimo, visų pirma dėl visiškai derinamojo reglamento poveikio: pagal reglamentą labai įvairios verslo situacijos būtų traktuojamos vienodai ir valstybėms narėms būtų palikta labai ribota veiksmų laisvė pritaikyti taisykles prie savo nacionalinių aplinkybių.

Buvo išreikštas susirūpinimas ir dėl administracinės naštos, kuri dėl siūlomo reglamento tektų įmonėms ir valdžios institucijoms, visų pirma dėl darbų viešojo pirkimo sutarčių pagrindinių rangovų pareigos pateikti įrodymus, kad subrangovams buvo sumokėta.

Be to, kelioms valstybėms narėms susirūpinimą kelia nacionalinių institucijų steigimas siekiant užtikrinti, kad reglamento būtų laikomasi. Susirūpinimas kyla ne tik dėl administracinės naštos ir išlaidų, susijusių su šių valdžios institucijų steigimu ir veikimu, bet ir dėl siūlomu reglamentu joms suteikiamų įgaliojimų aprėpties, visų pirma dėl to, kad šių institucijų įgaliojimai dubliuotųsi su teismų kompetencija, taigi, galėtų būti sukurtos dviejų rūšių lygiagrečios procedūros.

3. Klausimai debatams

Ministrų prašoma diskusijose remtis visų pirma dviem aspektais.

- Atsižvelgiant į Pavėluotų mokėjimų direktyvos peržiūros tikslus, kuriais siekiama apsaugoti Europos įmones, ypač MVI, nuo pavėluotų mokėjimų ir pereiti prie mokėjimo nedelsiant kultūros, ministrų prašoma pareikšti nuomones dėl teisinės priemonės pasirinkimo.
- Atsižvelgiant į būtinybę apsaugoti įmonių, ypač MVI, ekonominę būklę ir pripažįstant, jog svarbu, kad valdžios institucijos sukurtų precedentą mokėjimui nedelsiant, ministrų prašoma pasidalyti nuomonėmis dėl pasiūlymo dėl privalomų 30 kalendorinių dienų trukmės mokėjimo laikotarpį. Ar reikėtų nustatyti lankstumo mechanizmus, kuriais būtų atsižvelgta į įvairias situacijas, kuriomis veikia įmonės? Šiomis įžvalgomis bus remiamasi diskusijose būsimuose darbo grupės posėdžiuose.
- Atsižvelgiant į Pavėluotų mokėjimų direktyvos peržiūros tikslus ir pagrindines jos priežastis, visų pirma tinkamų atgrasomųjų priemonių trūkumą ir nepakankamus vykdymo užtikrinimo mechanizmus, ministrų prašoma pasidalyti nuomonėmis dėl siūlomų vykdymo užtikrinimo institucijų. Ar, gerbiant teismų kompetenciją civilinių ginčų srityje, reikėtų įgyvendinti kontrolės ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, kad būtų sumažintas pavėluotų mokėjimų, atliekamų pagal komercinius sandorius, skaičius?